

ANGLICKÝ KOKRŠPANĚL

– elegán s minulostí lovce

Kokři jako mnoho dalších plemen naneštěstí doplatili na svou líbivost, a tak po ulicích potkáme více „bezpapíráků“ než čistokrevných kokrů. A právě tyto psi, bohužel vytvářejí obecnou představu o kokrech coby neposlušných agresorech.

Je jedním z nejnámějších a nejrozšířenějších plemen, kokra bez problémů pozná i většina laiků. Je i jedním z nejkrásnějších – jen málokdo odolá velkým smutným očím, dlouhým uším, hedvábné srsti a veselé, přátelské povaze. Na svůj líbivý vzhled ale kokršpaněl i tak trochu doplácí, stejně jako u retrívrů, bíglů či jezevčíků už dnes lidé i u kokrů zapomínají na to, že tenhle rozvlátný elegán býval loveckým psem a že lovecké vlohy v něm dřímají i dnes.

Nic společného se Španělskem

Anglický kokršpaněl je plemenem s velmi dlouhou historií, psi podobného typu a využití se, jak dokazují kosterní nálezy, na britských ostrovech vyskytovali po tisíciletí.

Co se týče názvu plemene, prameny se značně rozcházejí, jisté ale je, že

takřka určitě nemají španělé nic společného se Španělskem. Některé zdroje tvrdí, že slovo cocker je odvozeno z anglického „woodcock“, což v překladu znamená sluka, neboť menší ze španělů byl využíván právě pro jejich lov. Další prameny uvádí, že první zmínka o španělech se objevila v Knize zákonů welšského krále Hywela Dda, datované k roku 948, kde bylo užito slovo „Colwyn“, které bylo historiky později přeloženo jako španěl. Traduje se i názor, že původ názvu pochází z iberského slova „span“, znamenající králík, k jejichž lovu byli také využíváni. Tento názor cituje i slavná spisovatelka Virginia Woolfová ve své knize Flush, která je asi

nejznámější knihou o kokrovi – je totiž životopisem psa jménem Flush, který patřil básničce Elizabeth Browningové.

Tito původní španělé se vyskytovali nejvíce v barvě oranžovobílé, různých odstínů, ale byli známí i jednobarevní černí a červení. Používání byli

na lov drobné zvěře, pernaté i srstnaté. V angličtině se označují coby flushing dogs, jde o psy, kteří před lovcem prohledávají terén, vyráží zalehlou zvěř (skáčí za zvěří, odtud též výraz springer) střelci do rány a po výstřelu ji též aportují. Původně se všichni španělé považovali za jednotnou skupinu rozlišovanou pouze dle váhy. Větší (nad 25 liber) se nazývali Springing Spaniel, menší (do 25 liber) Cocking Spaniel. Uváděno je též dělení z období kolem roku 1500 na „land’s“ (zemní) a „water’s“ (vodní).

Standard z roku 1902 platí dodnes

V roce 1893 byl kokršpaněl uznán britským Kennel klubem za samostatné plemeno.

English Spaniel Clubu, založenému v roce 1895, se v roce 1901 povedlo prosadit zrušení pravidla váhy, když za podstatnější než váhu považovali typ. Všichni dnešní kokři v podstatě pocházejí z jednoho předka, kterým byl slavný šampion Obo, narozený v roce 1879. Tento černý pes, na dnešní vkus příliš zavalitý a dosti dlouhého rámce, pomohl ujednotit výšku a váhu, jeho potomci byli již takřka všichni zapisováni jako kokři. První anglický plemenný standard byl vytvořen v roce 1902, kdy byl založen Cocker Spaniel Club. Tento standard platí téměř beze změn dodnes. V roce 1933 byly uznány dvě varianty zbarvení – jednobarevní a vícebarevní kokři. Toto rozdělení platí stále, navíc jsou zvlášť posuzováni černí jedinci (spolu s černými s pálením), zvlášť zlatí (a hnědí a hnědí s pálením) a zvlášť všichni vícebarevní jedinci (tj. dvoubarevní – černo, hnědo nebo zlatobílí, a také tzv. modří, oranžoví nebo hnědí bělouši).

Zvláštní kapitolou by pak byl vznik amerického kokršpaněla. Ten se od anglického odlišuje menším vzrůstem, kratší hlavou a kulatější lebkou, bohatším osrstěním a kvadratickou stavbou těla. Předky mají ale stejné, američané vznikli z kokrů dovezených do Spojených států, v 19. století už ale byli rozdíly v exteriéru tak výrazné, že američtí kokři začali být prezentováni coby samostatné plemeno. Oficiálního uznání se dočkali v roce 1946.

Chov v Čechách má dlouhou tradici

Angličtí kokři se u nás chovají již poměrně dlouho, první doloženou fenou byla importovaná Baronesa von Kasseg v roce 1913. Ještě ve dvacátých letech bylo ale ročně zapisováno pouze několik málo zvířat, ve třicátých se ale situace zlepšila, hlavně díky velké propagátorce plemene, Mileně Králové-Štěrbové a její CHS Z Hlavačova. Milena Štěrbová se věnovala převážně chovu barevných kokršpanělů. Jejím jménem nese i nejvýznamnější pracovní soutěž pro lovecké slídiče, Memoriál Mileny Štěrbové. V roce 1924 byl založen Spolek chovatelů loveckých španělů. Po válce, kdy logicky došlo ke stagnaci, se chov anglických kokršpanělů u nás dále rozvíjel, částečně i za pomoci krve z venku, hlavně z Německa. Největší rozvoj plemene nastal asi v 70. letech. V 80. letech chov poněkud stagnoval, po revoluci sice došlo k významnému přílivu cizí, hlavně anglické a skandinávské krve, ale také k poklesu zájmu veřejnosti.

V současné době chov plemene zaštiťuje Klub chovatelů loveckých slídičů. Ročně je odchováno kolem 500 štěňat, toto číslo za posledních deset let mírně klesá (626 štěňat v roce 2000, 474 v roce 2008), na výstavách bývají kokršpanělé jedním z nejpřednějších plemen, na mezinárodních výstavách běžně potkáme kolem osmdesáti jedinců.

Barevné rázy se liší v typu i povaze

Barevné a jednobarevné rázy byly v minulosti chovány v podstatě odděleně a částečně se lišily i v typu. Obecně, jednobarevní kokři (tj. zlatí, černí a hnědí, případně černí či hnědí s pálením) bývají mohutnější, mají silnější kostru, robustnější hlavu a bohatší osrstění, zatímco vícebarevní kokři (ať už dvoubarevní nebo bělouši) mívají slabší kostru, ale jemnější modelovanou hlavu a také jemnější osrstění. Liší se částečně i v povaze – jednobarevní kokři bývají klidnější, zatímco vícebarevní mívají temperamentu na rozdávání. V současné době se někteří naši chovatelé inspiroují skandinávskými zeměmi, kde se běžně obě varianty kříží. Je tu sice riziko narození nestandardně zbarvených štěňat (tj. jednobarevných s většími bílými znaky na hlavě či končetinách – standard dovoluje pouze menší bílou náprsenku), zároveň si ale obě varianty mají co dát – jde o významné rozšíření barvami zúženého genofondu a vylepšení a sjednocení typu, zároveň by ale každý chovatel měl uvážit své cíle a možná rizika.

Chovné podmínky jsou v současné době poměrně benevolentní – lovecké zkoušky nejsou nutné, jedinci bez zkoušek musí po dovršení 12 měsíců absolvovat dvě výstavy. Jedincům, kteří zkoušky (stačí zkoušky vloh)

absolvovali, stačí absolvování jedné výstavy. Každý pes a fena musí být před zařazením do chovu také vyšetřeni na DKK.

I kokři podléhají módě

Stejně jako jiná plemena i kokři podléhají módě, ať už jde o barvu (v posledních letech výrazně přibývá vícebarevných zvířat, objevují se barvy dříve takřka neznámé – sobolí kokři a hnědí či hnědí s pálením), nebo o typ. V typu se sváří dva přístupy k plemeni. Skandinávští chovatelé mají raději vyšší, útlejší zvířata, často poněkud delšího rámce, zatímco Angličané se drží standardu a jejich psi jsou robustnější a kompaktnější, na první pohled takřka zavalití. K nám se v uplynulých letech díky importům dostali zástupci obou těchto skupin, poslední dobou se zdá, že u nás po době popularity skandinávského typu začínají převládat psi v typu anglickém. Oproti době před dvaceti, třiceti lety jsou dnešní kokři – v souladu se všeobecnými změnami požadavků na výstavní zvířata a vůbec proměně výstav z chovatelských přehlídek na velkolepé show – podstatně více nasrstění, srst mnohdy sahá až na zem, vidět dnešního výstavního šampiona v pohybu s vlající srstí je opravdu zážitek. Mnohdy ale více srsti znamená její menší kvalitu, zvířata nemají srst přirozeně splývavou, ale lehce zvlhnutou a plstnatější.

Péče o srst se nebojte

U výstavních šampionů s opravdu dlouhou srstí je relativně náročná, ideální kokr má ale srst sice dlouhou a splývavou, ale celkem snadno rozčesatelnou. Samozřejmě je třeba srst pravidelně vyčesávat (cca 1x týdně, po procházkách v terénu pak častěji), udržovat kvalitní kosmetikou – a také navštěvovat kompetentní psí salon. Optimální je, když je stříhač sám chovatelem kokršpaněla, nebo když se majitel naučí psa upravovat sám. Mnohé salony totiž netuší ani tak základní věc, jako že se kokr opravdu neholí strojkem. Strojek patří maximálně (a ještě ne nutně, lze to zvládnout i nůžkami) na horní třetinu ucha a na krk zvířete, zbytek se trimuje (hřbet a hlava), případně jen zastříhává. Správně upravený kokršpaněl by měl vypadat naprosto přirozeně, úprava jen zdůrazní linii psa. Pokud na hřbet psa použijete strojek, počítejte s tím, že srst již nikdy nedoroste kvalitní, bude hrubá a vlnitá.

Agresivní bývají většinou ti bez PP

Standard o povaze kokra říká následující: „Veselá povaha se projevuje neustálým pohybem (vrtěním) ocasu a typickým horlivým pohybem zejména při práci na stopě zvěře, zcela beze strachu i v hustém houští. Jemný a přítulný pes, avšak plný života a překypující energií.“ Kokršpaněl jako původně lovecké plemeno byl od počátku šlechtěn k nejužší spolupráci s člověkem, proto by se u něj nikdy neměla vyskytovat agresivita vůči člověku, na výstavách je penalizována a agresivní zvířata by neměla být zařazována do

chovu. Případy opravdové agrese jsou ale vzácné a týkají se spíše zvířat bez PP, pocházejících z neuvážených spojení. Kokři jsou velmi společnější, krom člověka jim udělá radost i život ve větší psí smečce, bývají nekonfliktní. Z lovecké minulosti kokrů zbyla i notná dávka temperamentu, někdy až hyperaktivity – na druhou stranu pokud se den dva nic neděje, nedemolují byt, ale s chutí si schrupnou na gauči, vypnout a relaxovat umí dobře, jejich povaha je oproti například většině teriérů nebo border koliím vlastně klidná. Jako lovec je kokr rovněž do určité míry samostatný, s čímž se váže jistá paličatost při výcviku, ale nejde o nic, co by důsledností nešlo zvládnout, jen se člověk nesmí nechat nachytat roztomilým vzhledem kokřího zlotřilce.

Důležité je kokra zaměstnat

I když je kokršpaněl původně loveckým psem, mnoho majitelů se věnuje jiným činnostem a psím sportům. Kokři díky pohyblivosti a temperamentu vynikají při agility, několik jich chodí na dogtrekkingové závody, další se věnují canisterapii či sportovnímu výcviku. Činnost kokršpaněl potřebuje, správný společník je z něj, teprve když má zaměstnanou hlavu i packy. Může být dobrým partákem i pro sportovně založenou rodinu či starší lidi, denní delší procházky jsou ale nutností.

A jak je to v současné době s mysliveckým využitím? I dnes najdeme spoustu pracovních využívaných kokrů, a ještě více těch, kteří jsou sice v rukou nemyslivců, ale zkoušky mají, i když často jde jen o základní zkoušky vloh. Na tyto zkoušky zvládne připravit psa každý, kdo je tomu ochoten věnovat nějaký

čas a kdo má přístup do honitby (často se stačí pouze dohodnout s místním mysliveckým hospodářem). Zkouškami vloh prokazuje pes vrozenou chuť hledat a „vypíchnout“, tj. vyrazit drobnou zvěř, aby ji jeho vůdce mohl ulovit, zároveň zde ukazuje chuť jít do vody a plavat plus základní poslušnost. Vyššími zkouškami (mnoho kokrů se jich s úspěchem účastní) pak jsou barvářské zkoušky, kde se simuluje práce na stopě postřelené zvěře, podzimní zkoušky, kde pes krom jiného musí dohledat a přinést například bažanta, a další.

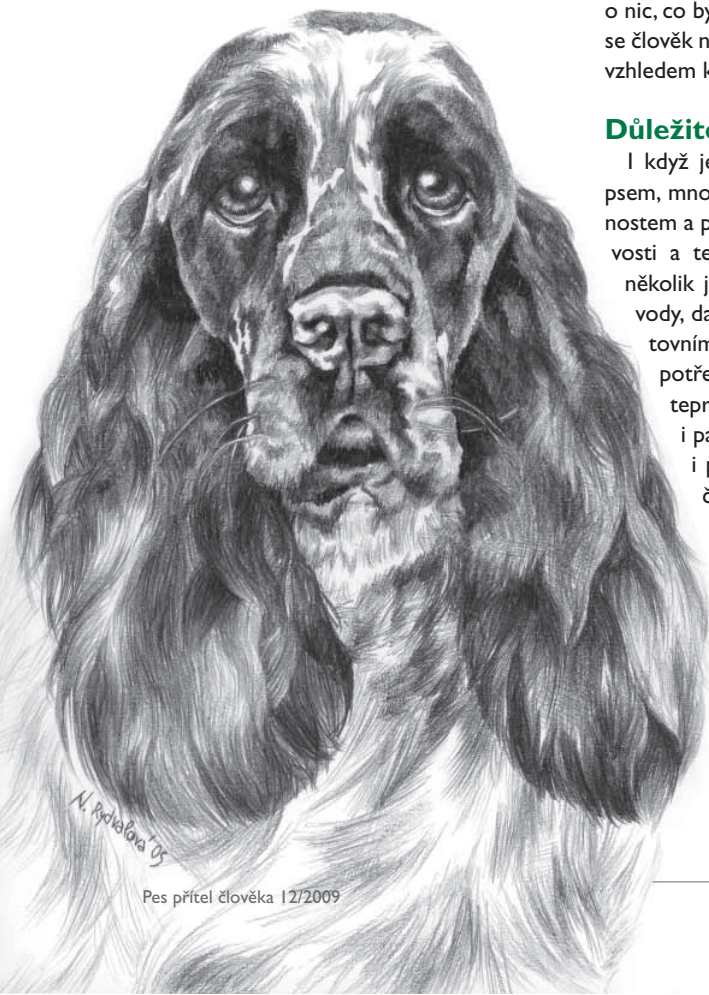
V současné době nám vyrůstá už několikátá generace psů, jejichž předci zkoušky neměli – a ukazuje se, že vlohy se opravdu dědí a nemizí nevyužitím v praxi, což je vidět na importech ze zemí, kde se kokři již dávno pracovní nevyužívají (např. u Británie, kde oddělují výstavní a pracovní linie) a na jejich potomcích.

Otázkou ovšem je, jestli ve psůvi, který má být například rodinným společníkem, vrozené vlohy probouzet, tj. brát štěně a mladého psa do zavřeného terénu a povzbuzovat ho k vyhledávání zvěře a jejímu sledování. Pokud se majitel nechce se psem intenzivně loveckému výcviku věnovat, jsou mu takové probuzené vlohy v běžném životě na obtíž – život s nezvládnutým lovcem může být problematický a takový pes pak často prožije život na vodítku.

Pár slov o zdraví

Kokři jsou obecně poměrně zdravé plemeno. Podmínkou uchovnění je vyhodnocený rentgen kyčlí na dysplazii kyčelního kloubu, klub ale nijak neomezuje chov na lehceji postižených zvířatech, pouze doporučuje nespojovat dva postižené jedince.

Kokři se dále testují na PRA, což je progresivní retinální atrofie projevující se degenerací oční sítnice, postižený jedinec ve vyšším věku oslepne. Na PRA jsou k dispozici genetické testy, je třeba spojovat čisté jedince,

přenašeče a postižené jedince je nutné spojovat pouze s negativními jedinci, jen tak se narodí nejhůře opět přenašeči. Testování na tuto chorobu není povinné, ale většina chovatelů své psy testuje a výsledky zveřejňuje.

Další chorobou spojovanou s kokršpaněly je dědičná nefropatie, neboli také vrozené selhání ledvin. Tato nemoc, označovaná zkráceně jako FN, se typicky rozvine mezi šesti měsíci a dvěma lety věku. Míra progresu pozorovaná u postižených psů je u některých více zásadní než u jiných, nicméně choroba je v každém případě smrtelná. Ranými klinickými příznaky jsou nadměrné pití a nadměrný objem moči, omezené přibírání na váze nebo dokonce její úbytek, špatná kvalita srsti, nechutenství, zvracení. I na tuto vážnou chorobu existuje test DNA, i zde platí, že ačkoliv testy nejsou povinné, většina chovatelů své psy testuje.

Mezi časté kokřící neduhy patří i obezita – kokršpaněl je známý jako žravý až pažravý pes a bohužel mnoho majitelů neodolá a z elegantního sportovce je brzy koule. Je třeba zajistit psovi kvalitní vyváženou stravu a hlavně dostatek pohybu.

Pozor, jsou návykovi

Kdo si pořizuje kokršpaněla, měl by si uvědomit, že tenhle krasavec s krásnou srstí, dlouhýma ušima a dojemným pohledem je původně loveckým plemenem. Zájemce o kokra by si měl být jistý, že chce a dokáže svému psu věnovat čas na dlouhé procházky a že se také chce starat o jeho krásnou srst. Není nic smutnějšího než vykrmený, vztekly kokršpaněl, oholený strojkem dohola. Udržovaný, fyzicky i psychicky zaměstnávaný

kokr je pak ideálním společníkem na psí sporty, do lesa, na procházky i na lenošení na gauči. Nejlepší mu ale vždy bude po boku toho jeho člověka – většina kokřů jsou naprostí závisláci, bažící po stálém kontaktu se svým pánem, nehodí se tedy příliš do kotcového chovu. A ještě jedno varování – kokři jsou návykovi, jedineční jak povahou, tak vzhle-

dem – už jenom škála barev, kolik může jedno plemeno mít, je fascinující.

Lucie Kolouchová a www.kokr.kchls.cz

Foto: Z. Hladká, A. Zemanová, kresba N. Rydvalová

PORTRÉTY VAŠICH PSŮ
www.nikootin.wz.cz

Anglický kokršpaněl (English cocker spaniel)

FCI standard č. 5 / 28. 11. 2003 / VB

Datum publikace původního platného standardu: 29. 10. 2003

Skupina 8, retrívři, slídiči

Země původu: Velká Británie

Využití: slídič

Celkový vzhled: veselý, robustní, sportovní; dobře vyvážený; kompaktní; délka měřená od kohoutku k zemi odpovídá zhruba délce měřená od kohoutku ke kořeni ocasu.

Hlava: mozkovna dobře vyvinutá, jemně cizelovaná, ani příliš jemná, ani příliš hrubá. Stop vyjádřen, nachází se uprostřed mezi špičkou nosu a týlním hrbolem. Nosní houba dostatečně veliká ke snadnému zachycení i slabé stopy. Tlama kvadratická.

Čelisti/zuby: čelisti silné, s dokonalým, pravidelným a kompletním nůžkovým skusem. Líce nevystupují.

Oči: vyplněné, ale ne vypoulené. Tmavě hnědé nebo hnědé, nikdy světlé, ale u játrově hnědých, játrově hnědých grošovaných a játrově skvrnitých tmavě oříškově hnědé, odpovídající zbarvení srsti; s inteligentním, měkkým výrazem a mírným, avšak bdělým zářivým a veselým pohledem; okraje očních víček těsně přiléhají.

Uši: zavěšené, nasazené nízko na úrovni očí. Uši jsou jemné, dosahují až ke špičce nosu. Jsou dobře pokryté dlouhou, hladkou, hedvábnou srstí.

Krk: průměrné délky, svalnatý. Elegantně zasazen do správně skloněných plecí. Suchá kůže na hrdle.

Trup: silný, kompaktní. Horní linie pevná, rovná, od konce beder se mírně sklání ke kořeni ocasu. Bedra krátká, široká. Hrudník dobře vyvinutý, hrudní koš hluboký; vepředu není příliš široký, ani příliš úzký. Žebra dobře klenutá.

Ocas: nasazen poněkud níž, než je hřbetní linie. V pohybu se musí živě pohybovat a je nesen vodorovně, nikdy nesmí být stočen nad hřbet. Obvykle se kupíruje. Pokud je kupírován, nikdy nesmí být natolik krátký, aby nebyl patrný jeho neúnavný, veselý pohyb při práci, ani tak dlouhý, aby tento pohyb nepříznivě ovlivňoval. Nekupírováný je lehce zahnutý, střední délky, v dobrém poměru s velikostí těla, propůjčuje psovi celkově vyvážený vzhled; v ideálním případě nedosahuje pod hlezno. U kořene je silný a zužuje se do jemné špičky; v souladu s celkovým osrstěním je bohatě osrstěn (s praporci). V akci nesen živě a živě se pohybuje, je nesen na úrovni hřbetní linie a ne výš; nikdy není nesen tak nízko, aby působil dojmem bojácnosti.

Hrudní končetiny: silných kostí, rovné, dostatečně krátké, aby dokázaly využít koncentrovanou sílu. Ne ale tolik, aby omezovaly enormní horlivost, která se od tohoto vynikajícího loveckého psa očekává. Plece šikmo uložené a suché.

Pánevní končetiny: silných kostí, široké, záď je dobře zaoblená a velmi svalnatá. Kolena dobře zaúhlená. Nárty pod hlezny krátké, umožňující silný posuv.

Tlapky: pevné, se silnými nášlapnými polštářky, kočičí.

Chody/pohyb: bezvadná akce končetin, se silným impulzem zezadu, prostorný.

Srst: hladká, hedvábné textury, nikdy drátovitá ani vlnitá, ne příliš bohatá, nikdy kudrnatá. Hrudní končetiny, trup a pánevní končetiny nad hlezny pokryté delší srstí (s praporci).

Barva: různé barvy. U jednobarevných jedinců není, s výjimkou znaku na hrudi, povolena bílá.

Velikost a hmotnost: Výška psi přibližně 39 – 41 cm (15 1/2 – 16"), feny 38 – 39 cm (15 – 15 1/2"). Hmotnost přibližně 12,5 – 14,5 kg (28 – 32 lbs).

Vady: každá odchylka od výše jmenovaných bodů se musí posuzovat jako vada, jejíž hodnocení musí být v přesném poměru k jejímu stupni závažnosti a k jejímu vlivu na celkový zdravotní stav a pohodu psa. Diskvalifikován musí být každý pes, u kterého se zřetelně projevují fyzické abnormality nebo poruchy chování.

Poznámka: psi musí vykazovat dvě viditelně normálně vyvinutá varlata, nacházející se zcela v šourku.

